

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

No1

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026 yanvar

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari

08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

ISSN: 3060-463X

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 812 sahifa.
2026-yil, yanvar

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellashtirish
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ И ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА УЗБЕКИСТАНА.....	26
Каракулов Фарход Зайпудинович	
TRANSPORT TIZIMIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA TAKOMILLASHTIRISH USULLARI	33
Bababekova Gulchexra Baxtiyarovna	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQUARUVCHI KORXONALARNING SIFAT MENEJMENTI TIZIMINI BAHOLASH	38
Achilov Ilmurad Nematovich	
TURIZM OBYEKTLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	45
Toshtemirov Xojiakbar Qahramon o'g'li	
КАЧЕСТВО КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКОВ УЗБЕКИСТАНА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРОБЛЕМНЫХ КРЕДИТОВ	51
Алиева Сусанна Сейрановна	
ВЛИЯНИЕ ЛИБЕРАЛИЗАЦИИ И РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ НА РАЗВИТИЕ ОБЩЕВОДСТВА И КАРАКУЛЕВОДСТВА В ГЛОБАЛЬНОМ МАСШТАБЕ	58
Нуриллаев Жамолiddин Ярашевич	
BARQAROR INVESTITSIYALAR: IQTISODIYOTDAGI ROLI VA DOLZARBLIGI	65
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
KRAUDFANDING – BARQAROR RIVOJLANISHNI AMALGA OSHIRISH UCHUN INNOVATSION MOLIYAVIY VOSITA SIFATIDA.....	71
Ashurova Oltin Yuldashevna	
FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHDA MOLIYAVIY BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	78
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI UCHUN BARQAROR BREND QIYMATINI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYALARI	84
Bekmurod Davlatmurotovich Ollaberganov, Zilola Baxramovna Abdikarimova	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA KORPORATIV BOSHQARUVNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	89
Atajanov Kamal Atavayevich	
AVTOTRANSFORMATORLARNING TASHQI MAGNIT MAYDONINING MATEMATIK MODELI	96
Pirmatov Nurali Berdiyrovich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Baxriddinov Begzod Alibek o'g'li	
O'ZBEKISTON VA JAHON AMALIYOTIDA BUDJET MUASSASALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING RIVOJLANISHIGA RETROSPEKTIV TAHLIL	101
Berdiyev Toshkenboy Panjiyevich	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: RISKGA ASOSLANGAN YONDASHUV VA AMALIY MEKANIZMLAR	108
Tojiyev Sardor Dilmurod o'g'li	
TIJORAT BANKLARI DEPOZIT BAZASINI MUSTAHKAMLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	113
Shayxiev Boburbek Ulug'bekovich	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI TRANSFORMATSIYA QILISHNING KONSEPTUAL MODELI.....	120
Abdullayev Javohir Abdumalik o'g'li	

GEODEZIYA VA GIS TEXNOLOGIYALARINING INTEGRATSIYASI.....	125
Ziynura sabirova	
RESPUBLIKADA UY-JOY QURILISHI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA DAVLAT VA XUSUSIY SEKTOR HAMKORLIGINING O'RNI	129
Otajonov Tohirjon Xo'janazar o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ТРУДОВЫХ ОТНОШЕНИЙ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА АО «УЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙУЛЛАРИ» В УСЛОВИЯХ СТРУКТУРНЫХ РЕФОРМ.....	133
Кадирова Шарофат Амоновна	
KASBLARNI MODERNIZATSIYA QILISH VA MEHNAT BOZORINING YANGI MODELINI BARPO ETISH	139
Ruziyev Oybek Abdumuminovich, Nurboyev Jaloliddin Mamadiyevich	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBIL BIZNESINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	143
Saidov Dilshodbek Razzakovich	
QISHLOQ JOYLARIDA MEHNAT RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	148
Amaniyazova Rayhan Bayniyazovna	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ЭКСПЛУАТАЦИОННОЙ УСТОЙЧИВОСТИ МАЛОМОЩНЫХ СЕТЕВЫХ СОЛНЕЧНЫХ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ СТАНЦИЙ В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА	153
Кудратов Афзалхужа Рустамович, Далмурадова Наргиза Нуриллаевна, Шогучкаров Санжар Кодирович	
MINTAQADA PARRANDACHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI	161
Qarshiyev Obidjon Egamberdiyevich	
INNOVATSION BANK EKOTIZIMLARINING TIJORAT BANKLARI RIVOJLANISHIDAGI ROLI	165
Aliyev Hasan Rayimjonovich	
ANALYSIS OF FACTORS OF INTENSIVE ECONOMIC GROWTH IN UZBEKISTAN	171
Sharipov Kamil	
SUN'IY INTELLEKT – TO'RTINCHI SANOAT INQILOBINING ASOSI.....	176
Kalonov Muxiddin Baxriddinovich	
KORXONALARDA MOLIVAVIY BOSHQARUVNING TASHKILY VA IQTISODIY MASALALARI.....	187
Jumayev Samariddin Ziyodullaevich	
YASHIL IQTISODIYOT KONSEPSIYASI ASOSIDA KICHIK BIZNES FAOLIYATINI OSHIRISH YO'LLARI	193
Isroilov Dilshodbek Rustamovich	
TALABALARDA O'Z-O'ZINI TARTIBGA SOLISH KO'NIKMALARINING RIVOJLANISHIDA INTERAKTIV TA'LIM PLATFORMALARINING O'RNI	198
Bozorova Muazzam Hamid qizi, Hakimova Gulnora Abdullo qizi, Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MONOPOLIYAGA QARSHI NAZORATNING XORIJIY TAJRIBASI	203
Bekbutayev Nodirjon Fayzullayevich	
XORAZM VILOYATIDA KAMBAG'ALLIK DARAJASINING O'ZGARISHI VA BU JARAYONGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	208
Mayliyeva Sadoqat Safayozovna	
IQTISODIY-MATEMATIK VA SSENARIYLI YONDASHUVLARDAN FOYDALANIB SANOAT RIVOJLANISHINI BAHOLASH VA PROGNOZLASH	213
Turdiyev Ulug'bek Qayumovich, Qayumova Nurafshona Ulug'bek qizi	
EKSPORTNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARINING DOLZARBLIGI.....	217
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich, Mutalov Sultonbek Abduraim o'g'li, Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Ubaydullayeva Gulchexra Erkabayevna, Aipova Iroda Ikramovna	

LEGAL AND INSTITUTIONAL FOUNDATIONS OF ECONOMIC COOPERATION BETWEEN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN AND INTERNATIONAL FINANCIAL INSTITUTIONS	222
Yovkochev Sherzod	
ICHKI AUDIT FUNKSIYALARINING ICHKI NAZORATNI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI	228
Tursunov Shohruxmirzo Baxtiyor o'g'li	
MOSH DONINI YANCHIB OLISHDA QO'LLANILADIGAN QURILMANI LOYIHALASH	232
Qurbanov Abdimalik Jo'rayevich	
DAVLAT BOSHQARUVIDA SAMARADORLIKNI BAHOLASH: INSTITUTSIONAL MEXANIZMLAR, RAQAMLI YECHIMLAR VA AMALIY KUTILMALAR	239
Sarvar Saidov Xayrulloevich	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH KONSEPSIYASI DOIRASIDA UNING INFRATUZILMASINI TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH BORASIDA TAVSIYALAR	244
Tashov Mizrob Maxmudovich	
DAVLAT BOSHQARUV ORGANLARIDA INSON KAPITALINI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI	251
Mashrabaliyev Ibroximbek Mashrabaliyevich	
ФИНАНСЫ И ВЫСШАЯ МАТЕМАТИКА В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА	257
Айматова Фариди Хуразовна	
ZAMONAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING ROLI	263
Salayeva Dilafro'z Aybekovna	
ДИАГНОСТИКА СИНХРОННОГО ДВИГАТЕЛЯ НА ОСНОВЕ ИЗМЕРЕНИЯ ВНЕШНЕГО МАГНИТНОГО ПОЛЯ	267
Пирматов Нурали Бердярович, Бекишев Аллаберген Ергашевич, Мамуров Алмас Жумабой угли	
XORIJIIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI ASOSIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI VA XUSUSIYATLARI	275
Kurbanova Shaxnoza Yuldashbayevna	
СТРАТЕГИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА СТОИМОСТИ КОМПАНИИ В СДЕЛКАХ СЛИЯНИЙ И ПОГЛОЩЕНИЙ	279
Ли Илларион Георгиевич	
KO'P YADROLI CPU VA GPU ARXITEKTURALARIDA DIFFERENSIAL TENGLAMALARNI SONLI YECHISH UCHUN PARALLEL ALGORITMLARNI ISHLAB CHIQUISH VA SAMARADORLIGINI BAHOLASH	284
Ismailov Shixnazar Rashid o'g'li, Ubaydullayev Farrux Fathulla o'g'li, Odilov Asliddin Isoq o'g'li	
СИСТЕМАТИЧЕСКОЕ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ — ОСНОВА ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭКОНОМИКИ	291
Муталов Абдуазим	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYALARNING HUDUDIIY TARKIBI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	295
Ermamatov Shonazar Jumakulovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSIYA SIYOSATI: INSTITUTSIONAL VA RAQAMLI ISLOHOTLAR	302
Sobirov Yo'ldoshboy Ro'zimboevich	
QASHQADARYO VILOYATINING IJTIMOIIY-IQTISODIY SALOHIIYATI VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	310
Tuyev Abdurahmon Yusubopvich	
TEMIR YO'L STANSIYALARIDA STRELKALI O'TKAZGICH QURILMALARI BO'YICHA YO'L QO'YILGAN NOSOZLIKLAR VA ULARNING TAHLILI	315
Yunusova Gulshanoy Umarali qizi	

SANOAT KORXONALARIDA ASOSIY FONDLARDAN VA ISHLAB CHIQRISH QUVVATIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI.....	320
Ulashev Xubbim Askarovich	
TURLI YO'L SHAROITLARIDA TO'QNASHUV PAYTIDA TORMOZLASH VA BOSHQARUV PARAMETRLARI	324
Uralbayev Anvar Ubaydullayevich	
YANGI YARATILGAN MAHALLIY DURAGAY PILLALARNI YAKKA CHUVISH NATIJALARINING TAHLILI.....	328
Sobirov Qo'ziboy Erkinovich	
UY-JOY KOMMUNAL XIZMAT KO'RSATISHNI ZAMONAVIY YO'LLARI.....	332
Boboqulov S.B.	
TARJIMON DASTURLARIDA MULTITILLARNI TASNIFLASH: MAVJUD YONDOSHUVLAR VA MUAMMOLAR.....	338
Maxmudjanova Sayyora Yashin qizi	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA ICHKI AXBOROT TIZIMLARINING MODERNIZATSIYASI ORQALI ISHLAB CHIQRISH JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISH	343
Yo'ldoshev Nodirbek Ne'matjon o'g'li	
NEFT VA GAZ TERMINOLOGIYASINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI.....	349
Jo'rayeva Malohat Muhammadovna, Quryozova Gulshan Akmal qizi	
УСИЛЕНИЕ РОЛИ МЕЖДУНАРОДНЫХ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ В ДОСТИЖЕНИИ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В УЗБЕКИСТАНЕ	355
Гимранова О. Б.	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA OPERATSIYALARINING AHAMIYATI.....	361
Yuldashev Fozil Turapovich	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INI HISOBLASH VA UNDIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	373
Jumanazarov Alisher Toshtemir o'g'li	
ВЛИЯНИЕ КАЧЕСТВА ПУБЛИЧНОГО ФИНАНСОВОГО УПРАВЛЕНИЯ НА ДИНАМИКУ ЭКОНОМИКИ	377
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
DIVIDEND SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHDA FOYDA SIFATI VA FOYDANI BOSHQARISHNING TA'SIRI.....	383
Eshev Furqat A'zamovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ УМНЫМ ГОРОДОМ НА БАЗЕ ЦИФРОВЫХ ПЛАТФОРМ С ОРИЕНТАЦИЕЙ НА ЧЕЛОВЕКА	388
Рахимова Мадина Шухрат кизи	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA HISOB SIYOSATINING USLUBIY JIHATLARI	393
Toshpo'latov A. A.	
MOLIYAVIY HISOBOT ISHONCHLILIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	398
Zufarova Zilola Rahim qizi	
RAQAMLI PUL TIZIMINING KORRUPSIYA VA YASHIRIN IQTISODIYOTGA QARSHI KURASHDAGI INSTITUTSIONAL AHAMIYATI.....	403
Pulatov Dilshod Xaqberdiyevich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA SOLIQ HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH.....	408
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
АКТИВИЗАЦИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИНВЕСТИЦИЙ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ В УСЛОВИЯХ ПРИАРАЛЬЯ (НА ПРИМЕРЕ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН).....	411
Жоллыбеков Хурмет Бахыт улы	

KORPORATIV MUNOSABATLAR ISHTIROKCHILARINING HUQUQLARINI HIMOYA ETISH VA TA'MINLASHNING HUQUQIY-IQTISODIY SHAKLLARI.....	416
Rustamova Dilbar Rustamovna	
IQTISODIY TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA STRATEGIK MENEJMENTNI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY TAJRIBALARI	423
Ismadiyrov Alisher Abduraxmon o'g'li	
METALLURGIK TEXNOGEN CHIQINDILARDAN KAMYOB METALLARNI AJRATIB OLISH TEXNOLOGIYASI	427
Qayumov Oybek Azamat o'g'li, Ro'ziyev Ulug'bek Mamarasulovich, Abdullayev Farruh Odiljon o'g'li	
TRANSCHEGARAVIY ELEKTRON SAVDONI TAKOMILLASHTIRISHDA XO'JALIK ALOQALARI LOGISTIKASI.....	434
Yakubov Maksadxan Sultaniyazovich, Jumaboev Behzod	
YASHIL IQTISODIYOTGA INVESTISIYALARNI JALB QILISH	443
Raimjanova Madina Asrarovna	
O'ZBEKISTONDA ZARGARLIK XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	448
Azizova Roxila Baxodir qizi	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATIDA INVESTITSİYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	452
Isakova Naima Ikromjonovna	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLAR IQTISODIYOTIDA AJ "HUDUDIY ELEKTR TARMOQLARI" MOLIYAVIY BARQARORLIGINI MUSTAHKAMLASH YO'LLARI	459
Bo'ranboyeva Shoira Rustamovna	
"QISHLOQ HUDUDLARIDA XOTIN-QIZLARNING BARQAROR TURMUSH TARZINI TA'MINLASHDA NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARINING O'RNI VA AHAMIYATI"	466
Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi, Niyozova Ruksora	
SMART TOURISM KAK INSTRUMENT USTOYCHIVOGO RAZVITIYA TURISTSKIX REGIONOV: MEJDUNARODNYY OPIYT I REGIONALNAYA ADAPTSIYA	471
Usmanova Aziza Bahodirovna	
XUFIYONA IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISHDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI RIVOJLANTIRISHNING TUTGAN O'RNI	477
Atamurodov To'liqin To'ymurodovich, Mamatkulov Salimjon Rahmonkulovich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
IQTISODIYOTDA TURIZM O'RNINI STATISTIK TAHLILINING XALQARO STANDARTLARI VA TAJRIBALARI	482
Jumanova Zilola Tuychiyevna	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH TIZIMIDA BANK KREDITLARINING O'RNI VA AHAMIYATI	489
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
XALQARO MOLIYA BOZORLARIDAN MOLIYAVIY RESURSLARNI JALB ETISHDA SUVEREN KREDIT REYTINGLARINING O'RNI	494
Mamadaliyev Poziljon Mansurjon o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA MIJOZLAR BILAN O'ZARO MUNOSABATLAR RIVOJLANISH HOLATI TAHLILI	500
Ismailova Ma'mura Eldorovna	
MILLIY SANOAT RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA INSON KAPITALINING O'RNI	506
Yunusov Foziljon G'ulomqodirovich	
XONDIZA KONI POLIMETALL RUDALARINI FLOTATSIYALASHDA REAGENT REJIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	511
Shodiyev Abbas Ne'mat o'g'li, Egamberdiyev Baxtiyor Barat o'g'li	
EKSPORT-IMPORT OPERATSIYALARI BO'YICHA MUDDATI O'TGAN DEBITOR QARZDORLIKNI ANIQLASHDA RAQAMLI SOLIQ NAZORATI MONITORINGINING QO'LLANILISHI VA SAMARADORLIGI	517
Tashmuxe'dov Dilmurod Mirabzalovich	

SOLIQ SALOHİYATIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING TA'SIRI	522
Jurayev Xusan Atamuratovich	
IMPROVING MECHANISMS FOR ATTRACTING FOREIGN INVESTMENTS	528
Sobirov A. Abdurasul	
MINTAQADA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSİYALARNING AHAMIYATI	533
Masharipov Sardorbek Farxadovich	
TECHNOLOGY-DRIVEN VISITOR MANAGEMENT SYSTEMS FOR ENHANCING MUSEUM EXPERIENCE AND PERFORMANCE	539
Ibroximova Aziza Abbasovna	
XALQARO MOLİYAVIY INSTITUTLARNING O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TA'SIRI	545
Kurbonbekova Moxichexra Turobjonovna	
NAVOIY KON-METALLURGIYA KOMBINATIDA "AQLLI KON" KONSEPSIYASINI AMALGA OSHIRISH TAJRIBASI	551
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
INVESTITSIYA JARAYONLARINING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHGA STRATEGIK TA'SIRI	556
Ibrohimov Behzodbek Baxromjon o'g'li	
SAMARQAND VILOYATI SAVDO KORXONALARI FAOLIYATINING TASHKILY VA IQTISODIY XUSUSIYATLARI	562
Toxirova Gullola Mirkamolovna	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ СТРЕЛКОВОГО СПОРТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	568
Юсупов И.	
ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ УПРАВЛЕНИЯ СТРАТЕГИЕЙ ПРЕДПРИЯТИЯ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ	573
Тарават Абдул-Салам	
MAHALLIY AHOLINING ISHTIROKINI TA'MINLASH TIZIMLARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI TURISTIK MINTAQALARNI RIVOJLANTIRISH ZARURATI	581
Abduxamidov Sarvar Adxamovich	
MUQOBIL ENERGIYA VOSITALARINI JORIY ETISH HOLATINING STATISTIK TAHLILI	586
Ashurov Azizbek Ergash o'g'li	
YANGI O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI AXBOROT-RESURS MARKAZLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH MODELI	592
Qurbonova Muazzam Fazliddinovna	
MEHMONXONA SANOATIDA ESG TUSHUNCHASI VA UNING AHAMIYATI	596
Xusenova Mexrangiz	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKCHILIK ASOSIDA HUDUDLARNING INVESTITSIYAVIY JOZIBADORLIGINI OSHIRISH VA XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB ETISH	600
Amirova Dilshoda, Usmonova Shahrinoz Ilhom qizi	
MINTAQQA IQTISODIYOTINI RIVOJLANISHIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINING ROLINI EMPIRIK JIHATDAN TAHLILI	605
Bekbergenov G'ayrat Shuxratovich	
NITROGEN FIXATION CHARACTERISTICS OF AZOLLA CAROLINIANA UNDER THE INFLUENCE OF HEAVY METAL (CR ⁶⁺)	610
Sh. Azimov, E. Egamberdiev, S. Turabdajanov	
EKOLOGIK TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT SIYOSATI VA NORMATIV-HUQUQIY TARTIBGA SOLISHNING TA'SIRI	616
Mirzayeva Nilufar Sabirjanovna	

«O‘ZBEKNEFTGAZ» AKSIYADORLIK JAMIYATIDA «ESG» STANDARTLARINI JORIY ETISH	622
Ibragimova Saodat Abdumo‘minovna, Xusainov Ravshan Raximovich	
O‘ZBEKISTON SANOATINING HOZIRGI HOLATI VA IQTISODIY KO‘RSATKICHLARI DINAMIK TAHLILI.....	627
Ne‘matov Shoxruxbek Ma‘murjon o‘g‘li	
SOLIQ TIZIMI SAMARADORLIGINI BAHOLASH: KLASSIK VA ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLAR	634
Ugay Darya Sergeevna, Raxmonov Doniyor Ixtiyor o‘gli, Mamanov Alisher Umbarovich	
MEVA-SABZAVOTCHILIK TARMOG‘INING EKSPORT SALOHIYATINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINING DINAMIK TAHLILI.....	642
Ergashev Jamshid Axmadaliyevich	
KORXONALAR IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA‘MINLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI	647
Jamoliddinov Jobirbek Bohodir o‘g‘li	
KICHIK BIZNES SEKTOR FAOLIYATI IQTISODIY BARQAROR RIVOJLANISH OMILI SIFATIDA.....	652
Batirova Raxima Abdujabbarovna, Sirojiddinov Ikromiddin Qutbiddinovich	
MINTAQALAR MIQYOSIDA FARMATSEVTIKA SANOATINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR MAQSADLARI HAMDA ULARNI TA‘MINLASH MEXANIZMLARI	656
O‘taganova Umida Egamberdi qizi	
QISHLOQ XO‘JALIGI KORXONALARIDA INVESTITSION FAOLIYATNI BOSHQARISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	663
Nazirova Sayyora Baxtiyorovna	
MAHALLIY JUN TOLALARINING GEOMETRIK VA FIZIK-MEXANIK XOSSLARINI NOTO‘QIMA MATOLAR ISHLAB CHIQARISH TEXNOLOGIYASI NUQTAI NAZARIDAN TADQIQ ETISH	667
Ermatov Shavkat Qulmatovich, Omonturdiyev Ortiq Eshboyevich	
TADQIQOT DIZAYNINI ISHLAB CHIQISH JARAYONIDA GIPOTEZALARNI SHAKLLANTIRISH, O‘ZGARUVCHILAR TIZIMINI TANLASH VA EKONOMETRIK IDENTIFIKATSIYA STRATEGIYASINI ASOSLASH	671
Usmonov Maxsud Tulqin o‘g‘li, Qodirov Farrux Ergash o‘g‘li	
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TURIZM XIZMATLARI BOZORI HOLATI VA UNING MUAMMOLARINI TAHLIL QILISH USULLARI.....	678
Xudayberganov Dilshod Tuxtabayevich	
O‘ZBEKISTONDA AKSIYADORLIK JAMIYATLARI AKSIYALARI NARXINI O‘ZGARISHI TAHLILI.....	682
Ibragimov G‘anijon G‘ayratovich	
QASHQADARYO VILOYATIDA IJTIMOIIY-IQTISODIY TIZIMLARNI SAMARALI BOSHQARISHNING USTUVOR YO‘NALISHLARI.....	688
Alimov Fazliddin Xalimovich	
TEMIR YO‘L TRANSPORTI QUYMA DETALLARINING KIMYOVIY TARKIBI VA MEXANIK XOSSLARI O‘RTASIDAGI BOG‘LIQLIKNI TADQIQ ETISH.....	693
Tursunov Nodirjon Qayumjonovich, Saidraximov Azizjon Azim o‘g‘li, Nuriddinov Otabek Shuhrat o‘g‘li	
KAM QAVATLI TURAR-JOY BINOLARINI QURISHDA AN‘ANAVIY QURILISH ASHYOLARIDAN FOYDALANISHNING IJOBIY TOMONLARI.....	702
Toshniyozov Otabek Hakimovich	
МИГРАЦИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА КАК ФАКТОР ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА.....	706
Аскарова М.Т.	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФИНАНСОВОГО УЧЕТА В ЧАСТНОМ МЕДИЦИНСКОМ УЧРЕЖДЕНИИ.....	711
Алимджанова Юлдуз Азизовна	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI BAHOLASHNING BELGILOVCHI ASOSIY KO‘RSATKICHLARI VA ULARNING NAZARIY AHAMIYATI	718
Mavrulov Ravshan Nematjonovich	

DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEXANIZMLARI ASOSIDA INFRATUZILMA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	724
Saidova Kamolat Farhodovna	
XIZMATLAR EKSPORTI HAJMINING OSHISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	730
Alixonov Mirzoulug'bek Pahlavonjon o'g'li	
KORXONALAR IQTISODIY RIVOLANISHIDAGI TO'SIQLAR VA ULARNI OLDINI OLIQ ORQALI KORXONA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	735
Bobomirzayev Isroil	
ПЕРСПЕКТИВЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ НЕФТЕГАЗОВОГО КОМПЛЕКСА В УЗБЕКИСТАНЕ.....	739
Бекмухамедова Малика Искандарбековна	
O'ZBEK TILIDA FONO-GRAFOSTILISTIK VOSITALARNING XUSUSIYATLARI	749
Islomov Dilshod Shomurodovich	
OHANGARON DARYOSI SUV RESURSLARIGA SANOAT KORXONALARINING TA'SIRINI TEZKOR ANIQLASH USLUBIYOTINI ISHLAB CHIQUISH	755
Aytmuratov Timurlan Paraxatovich, Abdullaev Botirjon Dadajonovich	
STRATEGIK MENEJMENT MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI KORXONA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	759
Umarova Nilufar Abdulkaxor qizi	
KIMYO SANOATI OQOVA SUVLARI VA CHIQUINDI ERITMALARDAN OG'IR RANGLI METALLARNI CHO'KTIRISHNING TADQIQOT USULLARI	763
Muzaffarov Umubek Umarovich, Xoliqulov Doniyor Baxtiyorovich, Aripov Avaz Rozikovich, Voxidov Baxriddin Raxmidinovich	
MEHNAT MIGRATSIYASI VA UNING KAMBAG'ALLIKKA TA'SIRI: INKLYUZIV IQTISODIYOT NUQTAI NAZARIDAN TAHLIL	769
Zokirova Manzura Ilhomovna	
FRANCHAYZINGNING HUDUDIY RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI PANEL REGRESSIYASI VA MATEMATIK MODELASHTIRISH ASOSIDA TIZIMLI BAHOLASH	774
Xodjayev Anvar Rasulovich	
TASHKILOTLARDA XODIMLARNI BOSHQARISH VA SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	781
Rasulov Shohruxbek G'ulomjon o'g'li, Ibragimov Isroil Usmonovich	
RAQAMLI DASTUR BILAN BOSHQARILADIGAN (RDB) DASTGOHLARDA GEOMETRIK MASALANING YECHIMI	785
Xasanov B.M., Yusupov S.M., Abdullajonov A.Sh., Alibekov R.K.	
"YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TISHDA HUDUDLARNING SOLIQ SALOHİYATINI OSHIRISH MASALALARI	792
Baxtiyorov Umid Kaxramon o'g'li	
KKI ROTORLI DOIMIY MAGNITLI SHAMOL TURBINASINING MATEMATIK MODELİ	798
Bekishev Allabergen Yergashevich, Saodullayev Abror Saypullayevich	
QISHLOQ JOYLARDA AVTOSERVIS XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI: MUAMMOLARI, ISTIQBOLLARI VA YECHIMLARI	802
Shaymardanova Dildora Xaydarjon qizi	
OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI KORXONALARINING RAQAMLI VA YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDAGI O'RNI VA RIVOJLANISH TAMOYILLARI	807
Sharipova Shahlo Istamovna	

OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI KORXONALARINING RAQAMLI VA YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDAGI O‘RNI VA RIVOJLANISH TAMOYILLARI

Sharipova Shahlo Istamovna

Renessans universiteti, Matematika va tabiiy fanlar kafedrası
katta o‘qituvchisi,

sh_sharipova@renessans-edu.uz

0009-0001-0550-7447

Annotatsiya. Mazkur maqolada raqamli transformatsiya va yashil iqtisodiyot tamoyillari uyg‘unlashuvi sharoitida ommaviy axborot vositalari (OAV) korxonalarining iqtisodiy tizimdagi o‘rni, biznes modellarining takomillashuvi, raqamli platformalarning ta’siri hamda barqaror rivojlanish yo‘nalishlari kompleks nazariy va empirik tahlil asosida yoritilgan. Tadqiqotda Jahon banki, OECD, UNESCO hamda Statista xalqaro hisobotlari ma’lumotlari asosida media bozorining raqamlashtirish darajasi, reklama daromadlari tarkibidagi transformatsion o‘zgarishlar, shuningdek, ekologik mas’uliyat tamoyillariga asoslangan media faoliyatining iqtisodiy samaradorligi baholangan.

Kalit so‘zlar: raqamli iqtisodiyot, yashil iqtisodiyot, ommaviy axborot vositalari, media korxonalari, raqamli transformatsiya, barqaror rivojlanish.

Abstract. This article examines the role of media enterprises within the framework of digital and green economic development. It explores digital transformation processes, the advancement of media business models, the influence of digital platforms, and key trends in sustainable development. Drawing on data from the World Bank, OECD, UNESCO, and Statista, the study evaluates the level of digitalization in the media market, structural changes in advertising revenues, and the economic efficiency of environmentally responsible media activities.

Keywords: digital economy, green economy, mass media, media enterprises, digital transformation, sustainable development.

Аннотация. В статье рассматривается роль предприятий средств массовой информации в условиях цифровой и зеленой экономики в контексте их устойчивого и инновационного развития. Проанализированы процессы цифровой трансформации, совершенствование бизнес-моделей СМИ, влияние цифровых платформ, а также ключевые направления устойчивого развития медиасектора. На основе данных Всемирного банка, ОЭСР, ЮНЕСКО и Statista проведена оценка уровня цифровизации медиарынка, структурных изменений рекламных доходов и экономической эффективности экологически ориентированной медиадетельности.

Ключевые слова: цифровая экономика, зеленая экономика, средства массовой информации, медиаиндустрия, цифровая трансформация, устойчивое развитие.

KIRISH

So‘nggi o‘n yillikda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi global iqtisodiy tizimda sezilarli tuzilmaviy transformatsiyalarni yuzaga keltirdi. Mazkur jarayon ommaviy axborot vositalari (OAV) faoliyatiga ham bevosita ta’sir ko‘rsatib, axborotni ishlab chiqarish, tarqatish va iste‘mol qilish mexanizmlarining tubdan modernizatsiyalanishiga olib keldi.

An’anaviy bosma va efir OAVlari bugungi kunda raqamli platformalar, ijtimoiy tarmoqlar hamda mobil ilovalar bilan integratsiyalashgan va raqobatbardosh muhitda faoliyat yuritmoqda. Bu esa media korxonalaridan innovatsion biznes modellarini joriy etish, raqamli infratuzilmani takomillashtirish hamda auditoriya bilan interaktiv aloqalarni kengaytirishni talab etmoqda.

Shu bilan birga, barqaror rivojlanish va yashil iqtisodiyot tamoyillarining global miqyosda ustuvor ahamiyat kasb etishi OAV korxonalarining ekologik va ijtimoiy mas'uliyatini yanada oshirmoqda. Zamonaviy OAV nafaqat iqtisodiy subyekt sifatida, balki jamiyatda ekologik ong va barqaror turmush tarzini shakllantirishga ko'maklashuvchi muhim ijtimoiy institut sifatida ham namoyon bo'lmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Raqamli iqtisodiyot sharoitida ommaviy axborot vositalari faoliyatini o'rganish xorijiy va mahalliy ilmiy adabiyotlarda hozirgi davrning asosiy yo'nalishlaridan biri sifatida shakllangan. Media iqtisodiyoti nazariyasi Robert G. Picard tadqiqotlarida chuqur asoslab berilib, unda OAV korxonalarini ikki tomonlama bozor sifatida talqin qilinadi hamda reklama beruvchilar va auditoriya o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlar o'zaro bog'liqlik nuqtayi nazaridan tahlil etiladi. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) va WAN-IFRA hisobotlarida raqamli transformatsiya jarayonlari natijasida media biznes modellarining platformaviy shaklga o'tayotgani, shuningdek, bosma OAV daromadlari tarkibida raqamli segment ulushining ortib borayotgani xalqaro miqyosda kuzatilayotgan barqaror tendensiya sifatida qayd etilgan¹.

PwC va Reuters Institute for the Study of Journalism tadqiqotlarida OTT platformalar, raqamli obuna modellari va auditoriya xulq-atvoridagi o'zgarishlar, xususan "news fatigue" hodisasi empirik ma'lumotlar asosida tahlil qilingan. Yashil iqtisodiyot nuqtai nazaridan esa UNESCO va World Bank hisobotlarida OAVning barqaror rivojlanish maqsadlarini targ'ib qilish, ekologik ongni shakllantirish hamda raqamli texnologiyalar orqali resurslardan samarali foydalanishdagi o'rni yoritilgan².

Raqamli iqtisodiyot sharoitida OAV korxonalarining transformatsiyasi masalasi xorijiy adabiyotlarda media iqtisodiyoti, platforma iqtisodiyoti va auditoriya xulq-atvori yondashuvlari asosida izohlanadi. O'zbekiston ilmiy maydonida ham mazkur yo'nalish bo'yicha tadqiqotlar faollashib, raqamli muhitda media menejment, kontent strategiyasi va institutsional moslashuv masalalari yoritilmoqda. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi olimlari tadqiqotlarida raqamli iqtisodiyot sharoitida axborot bozorining institutsional rivoji va media sohasining iqtisodiy mexanizmlari tahlil qilingan. Toshkent axborot texnologiyalari universiteti hamda O'zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti tadqiqotchilarining ilmiy ishlarida raqamli jurnalistika, media menejment va raqamli platformalarning milliy OAV faoliyatiga ta'siri masalalariga alohida e'tibor qaratilgan.

Shu bilan birga, O'zbekistonda raqamlashtirish jarayonlarini tizimli qo'llab-quvvatlovchi Raqamli O'zbekiston – 2030 strategiyasi media sohasida raqamli xizmatlar, mediasavodxonlik va innovatsion kontent ishlab chiqarishni rag'batlantiruvchi institutsional asos sifatida qaraladi³.

Umuman, mavjud tadqiqotlar OAV korxonalarining raqamli iqtisodiyotda raqobatbardoshligi mediamenejment, texnologik yangilanish va auditoriyaga yo'naltirilgan kontent siyosatini uyg'unlashtirish darajasiga bog'liqligini ko'rsatadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda kompleks yondashuv qo'llanildi. Avvalo, raqamli va yashil iqtisodiyot sharoitida OAV korxonalarini faoliyatini tahlil qilish uchun tizimli va qiyosiy tahlil usullaridan foydalanildi. Ilmiy adabiyotlar, xalqaro hisobotlar hamda normativ-huquqiy hujjatlar kontent-tahlil asosida o'rganildi.

Empirik qismda World Bank, Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), UNESCO va Statista ma'lumotlari asosida statistik tahlil amalga oshirildi. Dinamik ko'rsatkichlar qiyosiy baholash va umumlashtirish usullari orqali tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Yashil iqtisodiyot konsepsiyasi iqtisodiy o'sishni atrof-muhitni muhofaza qilish, resurslardan samarali foydalanish va ijtimoiy inklyuzivlik tamoyillari bilan uyg'unlashtirishga qaratilgan. Mazkur yondashuv United Nations tomonidan ilgari surilgan Barqaror rivojlanish maqsadlari bilan chambarchas bog'liq bo'lib, media sohasida ekologik mas'uliyatli kontent yaratish hamda raqamli texnologiyalar asosida resurs tejankor faoliyat yuritishni rag'batlantiradi.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida OAV korxonalarini an'anaviy axborot tarqatuvchi subyektdan raqamli qiymat yaratuvchi va ma'lumotlar asosida boshqariladigan tashkilotlarga transformatsiyalanmoqda. Statista ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yilda global raqamli reklama bozori hajmi 600 milliard AQSh dollaridan oshgan bo'lib, uning qariyb 70 foizi onlayn media platformalar hissasiga to'g'ri kelgan.

1 Picard R. Media Economics: Concepts and Issues. — London: Sage Publications, 2018.

2 UNESCO. World Media and Information Literacy Outlook. — Paris: UNESCO Publishing, 2022.

3 PF-6079-son (05.10.2020): «Raqamli O'zbekiston — 2030» strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida.

Mazkur jarayon OAV korxonalarining iqtisodiy funksiyalarini kengaytirib, auditoriya xulq-atvorini tahlil qilish, shaxsiylashtirilgan kontent taklif etish va reklama samaradorligini oshirish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Raqamli analitika vositalari asosida ma'lumotlar bilan ishlash media menejment samaradorligini oshirib, daromad manbalarini diversifikatsiya qilishga xizmat qilmoqda.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, 2020-yilda raqamli reklama umumiy reklama bozorining 52 foizini tashkil etgan bo'lsa, 2024-yilga kelib ushbu ko'rsatkich 72 foizga yetgan. 2025-yil uchun prognozlarda raqamli reklama ulushi 72,9 foiz darajasida baholanmoqda. Ushbu tendensiya ommaviy axborot vositalari korxonalarining an'anaviy reklama modellaridan raqamli platformalarga bosqichma-bosqich o'tish jarayoni izchil davom etayotganini ko'rsatadi hamda media biznesining raqamli ekotizimga integratsiyalashuvini tasdiqlaydi⁴.

Quyida 2020–2025-yillar oralig'ida global reklama bozorida raqamli reklama segmentining barqaror o'sish dinamikasi aks ettirilgan.

1-jadval. Global reklama bozori va raqamli ulush (2020–2025)⁵

Yil	Global reklama bozori (mlrd \$)	Digital reklama ulushi (%)	Izoh
2020	646	52	Pandemiya davri, TV pasayish
2021	727	59	Tiklanish bosqichi
2022	795	65	Platformalar ustunligi
2023	915	69	Big Tech (Google, Meta)
2024	1 040	72	Digital first paradigma
2025	1 100	72.9	Prognoz (WPP)

Endi biz 2-jadvalda ommaviy axborot vositalari korxonalarining an'anaviy, raqamli va barqaror biznes modellari o'rtasidagi asosiy farqlar taqqoslangan. An'anaviy modelda asosiy daromad manbai reklama bo'lsa, raqamli modelda reklama va obuna mexanizmlari uyg'unlashgan holda qo'llaniladi. Barqaror, ya'ni yashil iqtisodiyot tamoyillariga asoslangan modelda esa daromad manbalari diversifikatsiyalangan bo'lib, uzoq muddatli iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi⁶.

2-jadval. OAV biznes modellari evolyutsiyasi (nazariy + amaliy)⁷

Model	Asosiy platforma	Daromad manbai	Barqarorlik
An'anaviy	TV, radio, bosma	Reklama	Past
Digital	Veb, mobil	Reklama + obuna	O'rtacha
Platforma	OTT, social	Ads + data	Yuqori
Barqaror (green)	Digital + ESG	Diversifikatsiya	Juda yuqori

Xalqaro tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, media iste'molida raqamli platformalarning roli ortib bormoqda: Reuters Institute for the Study of Journalism tomonidan e'lon qilingan Digital News Report 2024 hisobotida yangilik videolarining asosiy iste'mol maydoni onlayn platformalar ekani (platformalarda 72% ga nisbatan nashriyot saytlarida 22%) ta'kidlanadi⁸.

Shuningdek, televideniye ko'plab bozorlarda hanzu muhim axborot manbai bo'lib qolayotgan bo'lsa-da, ayrim mamlakatlarda internet yangiliklarning yetakchi manbai sifatida televideniye bilan tenglashib borayotgani kuzatiladi (masalan, Germaniyada internet 42% va linear TV 41%)⁹. UNESCO materiallarida esa rivojlanayotgan mamlakatlarda mobil texnologiyalar axborot va kontentga kirish imkoniyatlarini kengaytirayotgani, ya'ni "mobile-first" modelining ahamiyati ortib borayotgani qayd etiladi.

4 GroupM. Global Advertising Forecast 2024. — London: GroupM, 2024. PwC. Global Entertainment & Media Outlook 2024–2028. — New York: PwC, 2024. WPP Media. This Year, Next Year (TYNY) 2025. — London: WPP Media, 2025. Reuters. Global advertising market analysis. — London, 2024.

5 Muallif ishlanmasi

6 R. Picard (2018), OECD (2021), WAN-IFRA (2023) tadqiqotlari asosida muallif tomonidan tuzildi.

7 Muallif ishlanmasi

8 Reuters Institute for the Study of Journalism. Digital News Report 2024 (Executive Summary / Key Findings). Oxford: University of Oxford, 2024.

9 Leibniz Institute for Media Research | Hans-Bredow-Institut. "Reuters Institute Digital News Report 2024: Germany findings (main source internet 42%, TV 41%)." 2024

Ushbu tendensiyalar OAV korxonalarining strategik rivojlanishida raqamli tarqatish, mobil formatlar va platformalar bilan ishlash kompetensiyalarini ustuvor yo'nalish sifatida belgilash zarurligini ko'rsatadi.

Yashil iqtisodiyot sharoitida OAV korxonalari ekologik mas'uliyatli faoliyat yuritish orqali nafaqat ijtimoiy ishonchni mustahkamlaydi, balki uzoq muddatli iqtisodiy barqarorlikka ham erishadi. Masalan, raqamli nashrlarga o'tish qog'oz sarfini 60–70 foizgacha qisqartirish imkonini beradi. Shuningdek, ekologik muammolarni yorituvchi media kontent jamoatchilik ongida barqaror rivojlanish g'oyalarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Raqamli transformatsiya jarayonida OAV korxonalari yangi moslashuv vazifalari bilan ham yuzlashmoqda. Jumladan, global platformalar bilan hamkorlikni muvozanatli yo'lga qo'yish, samarali monetizatsiya mexanizmlarini shakllantirish hamda axborot xavfsizligini ta'minlash masalalari dolzarb yo'nalishlardan hisoblanadi.

Shu bilan birga, sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (big data) va yashil texnologiyalarni joriy etish OAV korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish hamda boshqaruv samaradorligini kuchaytirish uchun keng istiqbollari yaratmoqda.

O'zbekiston Respublikasi sharoitida raqamli iqtisodiyot va yashil rivojlanish strategiyalari OAV sohasida ham izchil amalga oshirilmoqda. Raqamli platformalar, elektron OAV hamda davlat axborot resurslarining rivojlanishi media bozorining raqobatbardoshligini mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Kelgusida OAV faoliyatiga yashil texnologiyalarni keng joriy etish, energiya tejamkor infratuzilmalarni rivojlantirish va ekologik yo'naltirilgan kontent ishlab chiqarish ko'lamini oshirish ustuvor yo'nalishlardan biri bo'lib qoladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Raqamli va yashil iqtisodiyot sharoitida ommaviy axborot vositalari korxonalari zamonaviy iqtisodiy tizimning muhim instituti sifatida namoyon bo'lmoqda. Ularning barqaror rivojlanishi raqamli texnologiyalarni samarali joriy etish, innovatsion biznes modellarni rivojlantirish hamda ekologik mas'uliyat tamoyillariga rioya etish bilan bevosita bog'liqdir.

Shu nuqtai nazardan, OAV korxonalari faoliyatida raqamli transformatsiyani izchil davom ettirish, ma'lumotlar asosida boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish va daromad manbalarini diversifikatsiya qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Bunda obuna modellari, platformaviy hamkorlik va shaxsiylashtirilgan kontent strategiyalarini kengaytirish iqtisodiy samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi.

Yashil iqtisodiyot tamoyillarini amaliyotga joriy etish doirasida esa energiya tejamkor texnologiyalarni qo'llash, raqamli nashrlar ulushini oshirish hamda ekologik yo'naltirilgan kontent ishlab chiqarishni rag'batlantirish zarur. Bu yondashuv OAV korxonalarining ijtimoiy ishonchini mustahkamlash bilan birga, uzoq muddatli iqtisodiy barqarorligini ta'minlashga yordam beradi.

Kelgusida media sohasida sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar va yashil innovatsiyalarni integratsiyalash asosida raqobatbardosh, moslashuvchan va barqaror media ekotizimini shakllantirish ustuvor vazifa bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. PF-6079-son Farmon, 2020-yil 5-oktabr. "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida // O'zbekiston Respublikasi qonunchilik hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi (Lex.uz). — 2020. <https://lex.uz/ru/docs/-5030957>
2. Tapscott, D. The Digital Economy: Rethinking Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence. — New York: McGraw-Hill, 2019.
3. Picard, R. G. Media Economics: Concepts and Issues. — London: Sage Publications, 2018.
4. World Bank. World Development Report 2023: Digitalization and Development. — Washington, DC: World Bank, 2023.
5. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Measuring the Digital Economy. — Paris: OECD Publishing, 2022.
6. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Green Growth Indicators. — Paris: OECD Publishing, 2021.
7. GroupM. Global Advertising Forecast 2024. — London: GroupM, 2024.
8. PwC. Global Entertainment & Media Outlook 2024–2028. — New York: PwC, 2024.
9. WPP Media. This Year, Next Year (TYNY) 2025. — London: WPP Media, 2025.
10. World Bank. World Development Report 2023: Data for Better Lives. — Washington, DC: World Bank Publications, 2023.
11. UNESCO. World Media and Information Literacy Outlook. — Paris: UNESCO Publishing, 2022.

muhandislik

& iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100